

צרכנות נבונה

3

מה זה – צרכנות נבונה?

הגדרה קצרה של המושג, והעשרת הידע לצוות החינוכי

צריכה המבוססת על שיקולים הגיוניים וצורך אמיתי להבדיל מרצונות מיידיים. שיקולים אלו כוללים השוואת מחירים, בירור הצרכים לפני הקנייה, תכנון רכישה בהתאמה לתקציב נתון, התחשבות בהוצאות ובצרכים של אחרים (למשל, המשפחה) והימנעות מקנייה אימפולסיבית ומיותרת.

חינוך לצרכנות נבונה - פיתוח הרגלי קנייה המבוססים על צרכים אמיתיים וקבלת החלטות מושכלת, מהווה הזדמנות מצוינת ללמד מתוך ההקשר הפיננסי, נושאים מתמטיים המשרתים אותנו בחיי היומיום (למשל, המועצה הישראלית לצרכנות, 2010).

החינוך לאוריינות פיננסית בהקשר של צרכנות נבונה יכול לטפח מיומנויות כגון:

1. תכנון פיננסי טוב יותר לאור הצרכים ולא לאור הרצונות של הצרכן.
2. הפקת תועלת ובחירה מוצלחת של מוצרים פיננסיים.
3. החלטות לגבי השאלות היכן ומתי להשקיע.

רותם גורביץ', גן צפיר, חיפה

Batty, M., Collins, J. M., & Odders-White, E. (2015). Experimental evidence on the effects of financial education on elementary school students' knowledge, behavior, and attitudes. *Journal of Consumer Affairs*, 49(1), 69-96.

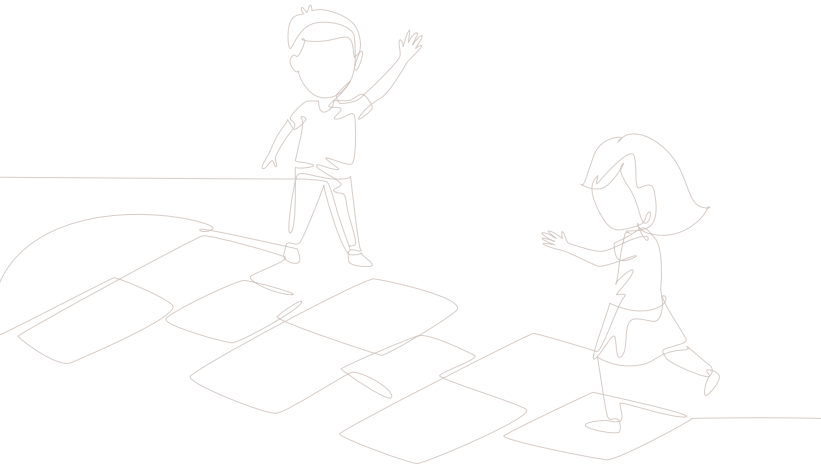
צרכנות נבונה

3

מילים טובות

רשימת מילים שיש בהן פוטנציאל להעשרת הידע ולהעמקת השיח

- ✓ צרכנות
- ✓ צריך
- ✓ פרסומת
- ✓ מבצעים
- ✓ שימוש חוזר
- ✓ שימוש משותף
- ✓ תיקון ושימוש חוזר של מוצרים
- ✓ תוצרת עצמית
- ✓ איכות

בואו נדבר על זה

הצעות לעידוד השיח סביב נושאים שיש בהם פוטנציאל לעניין את הילדים

- ✓ נשוחח עם הילדים על המושג 'צרכנות נבונה' – מה לדעתם משמעות המושג? למה צרכנות צריכה להיות נבונה? האם מה שאנו צורכים אנו באמת צריכים?
- ✓ נשוחח עם הילדים על ההבדל בין מוצר חדש למוצר ישן ומוכר – יתרונות, חסרונות, רגשות.
- ✓ האם תמיד צריך לקנות מוצר חדש? כדאי לשוחח עם הילדים מה ניתן לתיקון ומה לא? אילו מוצרים ניתנים לתיקון וכיצד מתקנים אותם? מי מתקן? באילו כלים משתמשים כדי לתקן?
- ✓ נשוחח על הצורך במוצרים – מה ניתן להכין בתוצרת עצמית, מה אנחנו מסוגלים לייצר בעצמנו?
- ✓ נשוחח עם הילדים על פרסומות ונעודד חשיבה ביקורתית לגביהן. מהן פרסומות? היכן מופיעות? מהי מטרתן?
- ✓ איך יוצרים פרסומת? מה המרכיבים בפרסומות – מסר, גודל, שימוש בצבע, רעיון ועוד.
- ✓ נחשוף את הילדים למושג – 'מבצע' מה זה אומר? מה היתרונות והחסרונות במבצע?

צרכנות נבונה

3

הלכה למעשה

שלל רעיונות לפעילויות וליישום חווייתי בגן הילדים

- ✓ נציע לילדים להכין מוצרים שונים בתוצרת עצמית. ניתן להכין לימונדה, קליפות מסוכרות, עוגיות, שמיכה לבובה, עמדה להאכלת ציפורים ועוד.
- ✓ כדאי להביא לגן אריזות מזון שונות ולבחון את הסמלים המצויינים על גבם. נשוחח על תאריך תוקף המוצר, מחיר, רמת סוכר, משקל המוצר, מספר הפריטים בו, החומר ממנו עשויה האריזה (מתכלה/לא מתכלה) ועוד.
- ✓ נציע לילדים להביא אל הגן מוצרים שיצאו מכלל שימוש וניתן לעשות בהם שימוש חוזר. נמיין את המוצרים ונבדוק היכן בגן ניתן להשתמש בהם.
- ✓ ניתן להמציא ג'ינגלים ולצלם סרטונים לפרסום של מוצרים שהכנו בשימוש חוזר או בתוצרת עצמית.
- ✓ לקראת מסיבה או אירוע בגן נכין יחד עם הילדים רשימת קניות. נשוחח על מה כדאי לקנות ומה ניתן להכין בעצמנו.
- ✓ נציע לילדים להכין פרסומות לנושאים שונים בהם אנו עוסקים בגן.
- ✓ אפשר להכיר לילדים יצירות אמנות בהן נראה שוק רחוב ולשוחח באופן פתוח סביב היצירה:
[שוק רחוב, 1982, Panayiotis Tetsis](#)
[Marketplace, Gisors, 1891, קמיל פיסרו](#)
- ✓ אפשר להכיר לילדים את הפסל "אישה עם עגלת קניות" ולשוחח סביב היצירה אודות צרכנות נבונה. [אישה עם עגלת קניות של האמן דואן הנסון \(1969\)](#)

סביבה והשראה

רעיונות לביטוי הנושא במרחבי הגן

✓ ניתן להקים בגן עמדת תיקון לצעצועים, ספרים ועוד. כדאי לאפשר לילדים להתנסות בתיקון ולבדוק מה ניתן לתיקון ומה לא.

✓ בסדנת היצירה נציע לילדים להמציא ולהכין משחקים שהם ממציאים.

✓ כדאי להקים עם הילדים גינת ירק, בוסתן, גינת תבלינים ולאפשר לילדים לעקוב אחר הצמיחה מרגע הזריעה ועד הבשלת היבול. נשוחח עם הילדים על שלבי הגידול, המשאבים והמאמץ הפיזי הדרושים לגידולו.

✓ ניתן להקים בגן בתי מלאכה שונים הנותנים מענה לצרכים שונים של הגן כמו טחנת קמח, אריגת שטיחים, מתפרה, סדנת יצרנות, נגריה ועוד.

צרכנות נבונה

3

במרחב החיים

רעיונות לפעילויות במרחבי החיים של הגן

✓ ניתן לאסוף בגן בעמדה להפרדת פסולת בקבוקים לפיקדון. בכל פעם, כשמתאסף מספר מסויים של בקבוקים, ניתן לצאת עם הילדים למסור את הבקבוקים תמורת הפיקדון. נמנה עם הילדים את הבקבוקים ונחשוב יחד איך כדאי להשתמש בסכום שקיבלנו בצורה מושכלת.

✓ ניתן לבקר במכולת השכונתית ולבדוק מה מוכרים בה? איך מסודרים המוצרים? לפי מה הם ממוינים, איפה מופיעים המחירים אילו מבצעים מוצעים במכולת, ועוד שאלות שעולות מהילדים.

✓ ניתן לבקר במפעלים שונים המדגימים תהליך ייצור של מוצרי מזון וצריכה כמו: מחלבה, יקב, מכוורות ועוד.

✓ ניתן להקים ספרייה קהילתית בה לוקחים חלק כל באי הגן ונעשית תחלופה של ספרים.

✓ ניתן ליזום הקמה של גינה קהילתית או לקדם קשר עם גינה קהילתית קיימת ולקחת חלק בטיפול לטובת הקהילה.

צרכנות נבונה

3

עוד סיפור ושיר

אוסף נבחר ולא-ממצה של ספרים ושירים להעמקת החוויה

- ✓ **'אמא ואני עושים שוק'** - כתבה: חננה פאר, איירה: רון לוין, הוצאת 'אוריון'. אמא מגלה צרכנות נבונה כאשר היא מכינה רשימת קניות וההתנהלות בשוק היא על פי אותה רשימה.
- ✓ **מר סול מתקן הכל'** - כתב: רון פלצמן, אייר: אורליוס בטליה, הוצאת צלטנר, ולהכיר את מר סול שהצליח לתקן הכל אפילו לב שבור.
- ✓ **'גברת עם סלים'** מילים: חיה שנהב, לחן: יוני רכטר. נשוחח על המצרכים המוזכרים בשיר, ניתן למיין את המצרכים על פי תבחינים שונים.
- ✓ **בשוק של ז'אקרובט'** - כתב: אורי אלון, איור: מנחם הלב רשטט, הוצאת 'כתר'. נשוחח עם הילדים מהו שוק? אילו מוצרים ניתן למצוא שם? ניתן לערוך השוואת מחירים בין המוצרים בשוק לעומת אותם מוצרים במכולת.
- ✓ **'בוקר טוב גדליהו'** - כתבה: שלומית כהן אסיף איור: יוסי אבולעפיה, הוצאת 'עם עובד'. הסיפור מציג את מקורות המזון - ביצה מתרנגולת, דבש מדבורים וכו'.
- ✓ **'הכול מתחיל בכפתור'** כתבה: נאוה מקמל-עתיר, איירה אלישבע געש, הוצאת 'דובונים'. הספר עוסק בשיח על הדברים אותם ניתן לתקן ואלה שלא ניתנים לתיקון.

חפצי ברוגל, גן כנרת, הרצליה

צרכנות נבונה

3

גננות משתפות

עשייה בשדה החינוכי

✓ הכנת בושם מצמחי תבלין, פאתנה אבו יונס.

✓ עץ הזית והכנת שמן זית, עליזה טייאר, ניהאד מסארווה, דפנה עובדיה.

✓ סוד הגן הנעלם, מיכל סגל, כנס מרכז דע-גן, תשפ"ב

✓ קרטון הוא לא רק קופסה, אחלאם אלמסעודין, כנס מרכז דע-גן, תשע"ט.

✓ פיתוח משחקים בגן הילדים- ילדים ממציאים משחקים, ויקי סנדק.

✓ חצר מוסיקלית מחומרים בשימוש חוזר, אורלי סולומון, כנס מרכז דע-גן, תשע"ב

✓ גן ירוק ומקיים זה אנחנו, ענת גזית. כנס מרכז דע-גן, תש"ף.

✓ מעקב אחרי החיטה, דורה נצר.

✓ מספירת התבלינים ועד לבית התה, גלית חזרתי קופרשטין, כנס שנתי, מרכז דע גן, תשע"ג.

✓ הסביבה כ'מורה השלישי', ריבה פרץ, כנס מרכז דע-גן, תש"ף.

✓ עשה זאת בעצמך, אביבית זוהר, כנס מרכז דע-גן, תש"ף.

✓ איזה יום שמח יום של המצאות, רונית נחמיאס, כנס מרכז דע-גן, תש"ף.

✓ פשוט לעשות, רוחמה נוי, כנס מרכז דע-גן, תש"ף

✓ ארמון מקרטון, דבורה בוזגלו, כנס מרכז דע-גן, תשע"ט.

✓ יוצאים מהקופסה, שירז בר-שביט, כנס מרכז דע-גן, תשע"ז.

✓ מעבדת הצעצועים, סי מילר, כנס מרכז דע-גן, תשע"ו.

✓ מדור טכנולוגיה והנדסה, אתר מרכז דע-גן

✓ איסוף בקבוקים למיחזור ומה עוד? רחלי פליישון.

✓ הקמת גינה לימודית וקהילתית בהתאמה רב תרבותית, דליה יזרעאלי, כנס מרכז דע-גן, תשע"א.

✓ ספריה קהילתית, חפצי ברוגל.

צרכנות נבונה

3

להעשרה והרחבה

מגוון חומרים שיכולים לסייע בתכנון ויישום הנושא בגן

✓ ניתן לצפות בשידור [נפגשים בגינה הקהילתית](#)

✓ ניתן לצפות בשידור [שיפוץ צעצועים](#)

✓ ניתן לצפות בשידור [מלאכות בגן](#)

✓ ניתן לצפות בשידור [מלאכות של פעם](#)

✓ ניתן לצפות בשידור [מתכננים ותופרים](#)

✓ ניתן לצפות בשידור [בגד ישן חדש](#)

✓ [אוגדן פעילויות בנושא תיקון](#)

✓ [أشترى بنقود حصّالتي](#) - لقاء متلفز حول التوفير والشراء والعملات

✓ אני קונה בכסף שחסכתי- שידור על חסכון וקניה חכמה- כסף וקנייה.

✓ [قائمة المشتريات في رمضان](#) - لقاء حول المشتريات في شهر رمضان

✓ סל הקניות של רמדאן ותכנון קניה חכמה- שידור לתכנון קניות בהתאם לצרכים

✓ [بث مصوّر عن الماء واستخدامه الذكيّ](#) (ترشيد الاستهلاك) שידור על מים ושימוש מושכל בהם

✓ [بثّ العلامات الغذائية](#) שידור סימון תזונתי

✓ [نشرة الفانوس اللغويّ لقصة "رائحة أمّي"](#) -

✓ עלון הצעות לפעילויות בעקבות סיפור "הריח של אמא" על כסף ותשלום

✓ [ניתן לקרוא את המאמר: רוזמן פפיר, ל' \(2022\). ללמוד להעריך - צרכנות נבונה לילדי הגן. עלון דע-גן, 14,](#)

[62-71.](#)

✓ [ניתן לקרוא את המאמר: ארם, א' \(2022\). פסולת במעלה הזרם - הזבל כהזדמנות לשינוי תודעתי](#)

[והתנהגותי. עלון דע-גן, 14, 54-61.](#)

✓ [ניתן לקרוא את המאמר: פרידמן, ר' \(2012\). שולחן הנגרות והתפתחות העשייה הטכנולוגית-מדעית סביבו.](#)

[עלון דע-גן, 5, עמ' 92-95.](#)

✓ [ניתן לקרוא את המאמר: יזרעאלי, ד' \(2012\). הפרח של היום הוא הפרי של מחר - גינה לימודית-קהילתית.](#)

[עלון דע-גן, 5, עמ' 76-83.](#)

